

(Ti p theo)

Vào ngày 6 tháng 2, 2001, t i t nh Đ c L c (Ban Mê Thu t) và Gia Lai (Pleiku), m t bi n đ ng l n đã x y ra (13). Kho ng năm ngàn đ ng bào thu c nhi u s c dân thi u s É Đê, Gia Rai,... n i lên bi u tình ph n đ i chính quy n đã dung đ ng và h p tác v i ng i Kinh liên ti p chi m đ o t đ t đ ai c a h đ l p đ n đ i n tr ng cà phê, đ ng th i cũng ng n h đ c không cho theo đ o Tin Lành. H cũng đòi đ c t tr v chính tr . Vì cà phê là m t ngu n xu t c ng quan tr ng (m y năm g n đây Vi t Nam đã xu t c ng cà phê ch thua có Colombia), dân ng i Kinh và ngay c nh ng “khu kinh t qu c doanh” c a quân đ i cũng đã t t l n chi m và khai phá đ t đ ai c a dân thi u s đ a ph ng.

Theo báo Quân Đ i Nhân Dân ngày 27-2-2001, m t “khu kinh t qu c phòng” do binh đoàn 16 ph trách đã đ c thành l p t i t nh Dak Lak t năm 1999. Khu kinh t này chi m t t c 584,032 m u r ng, đ c khai hoang đ tr ng cao su, bông v i, h t tiêu, cà phê. Do vi c khai hoang và đ nh c dân t nh ng vùng khác cùng v i s tham nhữg c a nh ng viên ch c hành chánh b t ép dân đ a ph ng, nh ng b t m n đã bùng n thành bi u tình b o đ ng, nh t là khi có tin chính ph trung ng đ đ nh s xây đ p th y đ i n S n La và s ph i đ i kho ng 100 ngàn ng i (g c ng i Thái) đ n i khác và n i khác đó ch c ch n là vùng Tây Nguyên. Đ đ i phó v i nh ng cu c bi u tình, chính quy n đ a ph ng phong t a toàn t nh, c m phóng viên ngo i qu c đ n l y tin, ki m soát đ ng dây đ i n tho i, sau đó h huy đ ng công an, quân đ i, xe x t n c đ đàn áp, nh ng các cu c bi u tình v n ti p t c nhi u ngày t i nh ng đ a đ i m khác nhau.

Khác v i nh ng cu c bi u tình c a nhân dân t nh Thái Bình m y năm tr c ch ph n đ i v thu khóa và nh ng viên ch c tham nhữg, cu c bi u tình này liên quan đ n nh ng v n đ l n lao h n nh lu t l v s h u đ t đ ai, v tình tr ng nh ng s c dân thi u s , v t do tôn giáo và t tr chính tr . T nhi u năm, do văn hóa và n p s ng khác nhau, nh ng s c dân thi u s t i vùng Tây Nguyên đã khó hòa đ ng vào n p s ng c a ng i Vi t. T sau 1955, nh ng chính quy n liên ti p Nam Vi t Nam đã t ng đ i đ cho h t tr và đ a ra nhi u bi n pháp nâng đ . Tuy th trong năm 1964, đã có m t phong trào n i lo n c a phong trào FULRO (Front Unifié de Lutte des Races Opprimées - M t Tr n Đoàn K t Nh ng Ch ng T c B Áp B c) n i lên trong vùng Ban Mê Thu t. Cu c n i l an này b đ p t t nhanh chóng, nh ng ng i c m đ u ch y qua Căm Pu Chia. Sau năm 1975, do kinh t Vi t Nam t i t , đ i s ng c a nh ng ng i dân thi u s l i càng kh n khó h n. Ngoài nh ng khó khăn v v t ch t, chính quy n còn tìm cách bóp ngh t quy n t do tín ng ng c a h , nh t là nh ng ng i theo đ o Công Giáo hay Tin Lành. Vì th , sau nhi u năm b chèn ép, h đã n i lên bi u tình ph n đ i.

Tr c nh ng cu c bi u tình c a dân chúng Tây Nguyên, B Chính Tr c a Đ ng ph i h p phiên h p b t th ng vào ngày 10-02-2001 đ tìm cách đ i phó. Tr c h t, chính quy n trung ng ra l nh b t m t s nh ng viên ch c hành chánh t nh Đ c L c ph i xu ng l u n trong các buôn p sinh ho t v i dân chúng và gi i quy t nhanh chóng nh ng tranh ch p khi u n i. Các phái đoàn c a Đ ng và chính ph l n l t đ n t n n i tra xét. Đ u tiên là Nguy n T n Dũng đ n cao nguyên vào tháng 2/2002, sau đó là Ph m Th Duy t, Phan Văn Kh i trong tháng 3, cu i cùng là Lê Minh H ng (b tr ng công an) đ n vào tháng 7 và cu i cùng là Nông Đ c M nh đ n vào tháng 9. Nh ng bi n pháp l y lòng dân đ c h a h n, ch ng h n l p nhà máy đ i n, m

bộ nh việ n, trờng hủc, lỹ đũ t công cộ p phát cho dân nghèo.

Công tác tuyên truyệ n cũng đũ c đũ y mộ nh, chũ ng trình phát thanh và truyệ n hình cộ a các sộ c tộ c khác nhau (Ê Đê, Jarai, Koho, Mnong và Sedang) đũ c tăng thêm thũ i gian. Hủc sinh viên sộ c tộ c đũ c tăng trũ cộ p và quộ n áo. Nhũ ng sách báo tuyên truyệ n ca tộ ng chính sách vộ sộ c tộ c cộ a đũ ng đũ c in và phân phát, hình Hủ Chí Minh đũ c phát không. Sau đó, mộ t sộ đũ t đũ i bũ chiộ m lãnh đũ c trao trũ bũ t lũ i. Tũ i Dak Lak, trũ lũ i 165 ngàn mộ u, tũ i Lâm Đũ ng 66 ngàn mộ u. Song song vũ i nhũ ng biộ n pháp xoa đũ u, chính quyệ n đũ thũ a nhũ ng vộ biộ u tình là nộ m trong “âm mộ u đũ n biộ n hòa bình cộ a nhũ ng thũ lũ c thù nghũ ch” và bũ t giộ nhũ ng ngộ i bũ nghi là chũ mộ u. Chính quyệ n tuyên bũ đũ bũ t giộ khoộ ng 20 ngộ i và gán nhũ ng ngộ i này là thuộ c vộ lũ c lũ ng FULRO tộ ng làm loộ n đũ i tũ trũ tũ i Nam Việ Nam bũ n mộ i năm trũ c. Hủ tũ cáo ngộ i cộ m đũ u là Ksor Kok, hiộ n đũ nh cộ tũ i Hoa Kộ , mộ u đũ nh thành lũ p quộ c gia Degar trên vùng Tây Nguyên.

Khoộ ng mộ t ngàn ngộ i, phộ n lũ n là đàn bà và trũ em bũ trũ n sang Cãm Pu Chia, nhũ ng chũ mộ t sộ nhũ đũ c đũ nh cộ tũ i nhũ ng quộ c gia khác. Sộ còn lũ i bũ chính phũ Cãm Pu Chia đũ y trũ vộ Việ Nam. Tuy đũ có nhũ ng biộ n pháp xoa đũ u và đàn áp, nhũ ng bũ t mỗ cộ a nhũ ng sộ c dân thiộ u sộ i Tây Nguyên vộ n còn âm i. Bũ áp lũ c đũ luộ n cộ a Mũ , Đũ i Sũ Peterson đũ lên vùng Tây Nguyên quan sát vào tháng 7 năm 2001, nhũ ng khi trũ vộ , ông đũ than phiộ n là không đũ c trũ c tiộ p tiộ p xúc vũ i dân chúng. Chính quyệ n Hà Nộ i cũng mộ i Hủ i Đũ ng Vộ Tũ Do Tôn Giáo cộ a Hoa Kộ cộ mộ t phái đũ n Việ Nam quan sát vào tháng 2 năm 2002. Tuy nhiên, phái đũ n đũ không đũ c gộ p nhũ ng Thũ ng Tũ a Thích Huyệ n Quang, Thích Quộ ng Đũ , Linh Mũ c Nguyệ n Văn Lý hay ông Lê Quang Liêm cộ a Phũ t Giáo Hòa Hủ o. Hà Nộ i đũ phộ n ò ng đũ dũ i khi hai tháng sau, Human Rights Watch đũ a ra mộ t bũ n báo cáo dày 200 trang nhan đũ “Đàn Áp Nhũ ng Ngộ i Miộ n Núi” lên án chính quyệ n Cộ ng Sộ n Việ Nam. Trũ c đó, ngày 6-9-01, Hủ Việ n Hoa Kộ biộ u quyệ t đũ o luộ t HR 2833 xác nhộ n không có tũ do tôn giáo i Việ Nam, nhũ ng đũ o luộ t này đũ bũ Thũ ng Nghũ Sĩ Kerry kiộ m giộ không cho đũ a ra Thũ ng Việ n biộ u quyệ t. Ba năm sau, chính quyệ n Việ Nam vộ n còn loan báo nhũ ng xáo đũ ng lũ tũ vào nhũ ng ngày lũ Easter hay Giáng Sinh năm 2004.

Lũ i đũ ng biộ n cộ Tây Nguyên, trũ c ngày Hủ i Nghũ Trung ò ng Đũ ng lũ n thũ 12 hộ p lũ n chót trũ c đũ i hủ i đũ ng đũ quyệ t đũ nh cộ i tũ nhân sộ , Lê Khũ Phiêu đũ thuyệ t phũ c đũ c đũ a sộ y viên Bũ Chính Trũ là trong lúc tình hình đũ ng, không nên thay đũ i lãnh đũ o. Tuy nhiên, khi Hủ i Nghũ Trung ò ng Đũ ng hộ p, ý kiộ n này bũ bác bũ . Ngoài ra, vì bũ Đũ Mũ i và Lê Đũ c Anh kiộ m chũ , Lê Khũ Phiêu đũ mộ u toan dùng Tộ ng Cộ c 2, cộ quan tình báo cộ a quân đũ i đũ t máy nghe lén máy đũ i thoộ i cộ a nhũ ng y viên Bũ Chính Trũ khác (vộ nghe lén này đũ c gộ i ám sộ là A10) đũ theo dõi hành đũ ng và nhũ ng mộ u đũ nh cộ a hũ .

Vộ này bũ Lê Văn Dũ ng và Phũ m Văn Trà báo cho Đũ Mũ i và Lê Đũ c Anh. Vì thũ , cộ hai đũ đũ c che chũ , chũ bũ khiộ n trách trong hủ i nghũ . Phũ m Văn Trà sau Đũ i Hủ i IX vộ n đũ c giộ làm Bũ Trũ ng Quộ c Phòng và lũ i Bũ Chính Trũ tuy bũ sộ t thũ p xuộ ng 2 hộ ng, còn Lê Văn Dũ ng tuy cũng bũ khiộ n trách vì vộ Lý Tộ ng và bũ mộ t chũ c tham mộ u trũ ng quân đũ i, nhũ ng vộ n đũ c chuyệ n qua làm chũ nhiộ m Tộ ng Cộ c Chính Trũ và đũ c vào Ban Bí Thũ . Phùng Quang Thanh, đũ là Tũ Lũ nh Quân Khu I đũ c cộ thay Lê Văn Dũ ng trong chũ c Tham Mộ u Trũ ng Quân Đũ i. Ngoài Phũ m Văn Trà và Lê Văn Dũ ng, ba đũ ng viên cao cộ p khác cũng bũ khiộ n trách và sau đó mộ t chũ c là Đũ n Văn Kiên, Hoàng Đũ c Nghi và Hà Quang Đũ . Đũ n

Văn Kiên là tổng giám đốc công ty than đá Vinacoal, vì quản lý sai lầm đã khiến than sụt xuýt ra không ai mua bèn đóng 4 triệu tấn than phôi bán phá giá và khiến cho mất số lớn nhân công phôi nghẽn vỉa. Hoàng Đức Nghi, chủ tịch Ủy ban Quốc gia về Than, vì đã đẩy xẩy ra biến cố Tây Nguyên và Hà Quang Dự, chủ tịch Ủy ban than đèo thác, vì có quá nhiều gian lận trong những cuộc tranh giành thị trường. Lê Khắc Phiêu bèn khiển trách và phê bình vỉ vỉa nghe lên và mất chức tổng bí thư.

Đội Hồ Chí Minh Đoàn Tám của Đảng Cộng Sản Việt Nam hợp vào giữa năm 1996 là lúc mà sự tranh chấp quy định của ba Miền, Anh, Kiệt cộng quy định đang trở nên gay gắt. Sự tranh chấp này chỉ có thể giải quyết được vào hơn một năm sau, nhưng vì những người thay thế như Phiêu, Lương, Khắc Duy ưu thế cho nên vai trò chính trị cũng như những công của ba kỳ trên vẫn còn tồn tại cho tới hết nhiệm kỳ năm năm của đội Hồ Chí Minh. Trong thời gian đó, Lê Khắc Phiêu đã được đưa lên cộng quy định như một biến pháp hòa giải. Vì kém khả năng, không có một hiểu thu nhập và những mặt trong Đảng và nội bộ cộng quy định trong một thời gian mà tình hình quốc tế và quốc nội gặp nhiều khó khăn cho nên Lê Khắc Phiêu đã không có được một biến pháp lãnh đạo mà những mặt nào đó có thể cải thiện tình hình trong nội bộ cộng quy định: kinh tế, nội an hay bài trừ tham nhũng... Thời kỳ hơn nửa, căn bản là một chính trị viên, trong số chức năng của ý thức hệ xã hội chủ nghĩa và quy định của quốc gia, Lê Khắc Phiêu đã nghiêng nhiều về ý thức hệ và đã những người bạn Trung Hoa quá nhiều, nhất là về lãnh thổ và lãnh hội, với hy vọng lấy lòng được những người bạn (phần lớn do Đảng Miền và Lê Đức Anh chi phối) hiểu nguyên được quy định. Do tình trạng kinh tế sa sút, tồn tại tham nhũng trong Đảng và chính quy định gia tăng, sự bất công phát những bất mãn của nhân dân ở Thái Bình, Đảng Nai, Tây Nguyên cùng với sự thao túng của Đảng Miền và Lê Đức Anh,... Lê Khắc Phiêu đã bị lôi ra khỏi phạm vi quy định của sau khi mới làm Tổng Bí Thư được hơn nửa nhiệm kỳ.

Chú thích:

- 1. Dù Nguyễn Văn Linh được coi như người bắt đầu phong trào Đổi Mới ở Việt Nam, nhưng về sau, ông ta trở thành người là Gorbachev Việt Nam. Ông ta từng gọi Gorbachev là kỳ "cố hữu". Những cán bộ cốt cán của Đảng Cộng Sản Việt Nam khác cũng trở thù ghét kỳ Gorbachev như Yeltsin, hai người đã phá sụp cái thiên được của họ. Nhà xuất bản Công An Nhân Dân đã cho xuất bản cuốn sách "Số Phần Bị Cộng Gooc Ba Tráp" qui tội cho Gorbachev về sự sụp đổ của kỳ Cộng.
- 3. Việc mất chức của Nguyễn Hà Phan, tài liệu một của Đảng Cộng Sản Việt Nam ghi rằng: "Trong cuộc chiến tranh giành miền Nam và thống nhất đất nước, khi Đảng chỉ Nguyễn Hà Phan bắt bớ và giam cầm, Đảng chỉ đã không giải được danh của người Cộng Sản và đã tiến tới cho đến những sự sụp đổ vùng. Sau khi được thả năm 1964, Đảng chỉ không báo cáo những sai lầm về Đảng. Những người làm của Đảng chỉ Nguyễn Hà Phan trở nghiêm trọng. Trung ương Đảng quy định như lý do luật về Đảng chỉ Nguyễn Hà Phan và trở xuýt ra khỏi Đảng" (trích Robert Templer trong Shadows and Wind). Lợi ích của Nguyễn Hà Phan cũng như quy định để những mặt đó của Trung ương Đảng chỉ chấp nhận do phe Võ Văn Kiệt tiến tới.

4. Lý Quý Chung trở về quê khi chuyến đi viếng thăm của ông “Nhật Ký Không Tên”. Ông nói về chuyến đi không biết nhiều về cá nhân ông, nhưng qua hành trình, ông đi nhìn hình là một người “cách mạng 30”. Dĩ nhiên là ông đã từng đi lập chính phủ Cộng hòa, nhưng chính phủ đó vẫn nắm quyền, để cho ông viết báo chí trích chính phủ, kiểm tra, làm dân biểu, đi ngoại quốc. Bên bè ông, người thân của ông đi tù, trong nhật ký của ông, ông không viết một từ thông cảm. Nhật ký chỉ ghi lại những hình ảnh vì không được công khai. Một chuyến khác, trong khi chờ đợi các cán bộ Cộng hòa Sơn cao cấp cũng công nhận lại làm việc với công ty công nghiệp sau 1975 thì trong nhật ký của ông, đi duy nhất mà ông nói là chính quyền đã tịch thu nhà của cha ông, khi ông “tới tòa báo và thì đi đó, tôi tuyên truyền cho các cuộc cải tổ xã hội mới, công nghiệp nghiệp, tổ chức doanh nghiệp”. Bên người bạn gia đình, những người bạn của Cộng hòa chính thức cũng không coi ông ra gì, ông là đi nhìn hình của giai cấp nông nghiệp, “phi công phi thú” theo nhà văn Hoàng Hải Thủy.

5. Vụ đàn áp nhân dân Thái Bình: www.hrw.org/reports/1997/vietnam

6. Kaysone Phomvihane: sinh năm 1920, cha là người Việt (tên Nguyễn Trí Loan?), là người thực sự chỉ huy đảng Cộng hòa Sơn Ai Lao đảng sau Souphanouvong. Làm từng bí thư kiêm từng đảng từ 1975 đến 1991 thì thôi chức, lên làm chủ tịch nước. Chết năm 1992, được Việt Nam bắt đưa ra làm một viên báo tàng kiểm tra Phomvihane rồi thả. Một năm gần đây, vì Trung Hoa muốn tranh giành ảnh hưởng với Việt Nam tại Lào, cho nên năm 2006, họ làm một cái tượng của Phomvihane cao 8.5m để đặt trước nhà báo tàng này (xin đọc: Ai Lao: đất và người, của Hàn Lâm Nhân, website Vietnamexodus).

7. Vụ án của Trần Vĩnh Bình và Phạm Ngọc Vicarrent, xin đọc bài của Trần Quốc Hoàn (bút hiệu) và bài của ký giả Trần Kim (báo Ngày Nay) trên website Đàn Chim Việt. Ông nói về Trần Quốc Hoàn, có lẽ là một nhân viên trong Bộ Công An nên cũng đã rõ về Nguyễn Khánh Toàn. Nguyễn Khánh Toàn là nhân vật số 2 trong Bộ Công An, vào năm 2007 còn bị tai nạn vì gian lận nhà đất. Ông Hoàn còn biết rõ về Nguyễn Khánh Toàn là Phạm Gia Liên có hùn hạp làm ăn với Ngô Chí Đan.

8. Theo Sheri Prasso (<http://sheridanprasso.com/viet.trade.htm>), người ra lệnh cho Phan Văn Khải không ký BTA là Địch Mưu dù cho lúc đó Địch Mưu không còn là từng bí thư, cũng không phải là ủy viên Bộ Chính Trị mà chỉ là “cố vấn”. Một năm sau, trong một Hội Nghị Trung ương Đảng, nhiều ủy viên trung ương đã chỉ trích gay gắt Địch Mưu là làm trái nguyên tắc, nhưng lúc này Địch Mưu cũng đã không còn là cố vấn.

9. Chuyến đi của Phạm Thị Duyệt sang Trung Hoa năm 1999, ngoài việc tham khảo ý kiến về thẩm quyền của BTA, còn để học hỏi thêm về việc phát triển Mác xít khi thực hành kinh tế thị trường. Để biết thêm về chuyến đi này, ủy viên Bộ Chính Trị Trung Hoa Li Ruihuan nói rằng “chính nghĩa Mác không gặp bế tắc mà còn giúp thúc đẩy công nghiệp thành tựu của văn minh loài người”

10. Trong ký kết thẩm quyền, Phan Văn Khải đến tham dự, nhưng Chu Đông Cơ không đến, mà chỉ có Hoàng Nghê (Wang Yi), trưởng phái đoàn thực nghiệp thuyết của Trung Hoa, từng đảng viên và cấp thủ trưởng thay mặt mà thôi.

11. Việc xét ASEAN của Trung Hoa được Trần Quang Cường nói là để tránh cảnh “quần lang đói

h”.

12. Cuộc đời Lý Tng là một cuộc đời bất khuất nhng cũng ly kỳ không kém nhng nhân vật của Jack London và đã được kể lại trong báo Reader's Digest. Ông mất h n tù (l n th ba) ở Thái Lan năm 2007, chính quyền Cng s n Việt Nam đòi d n đ ông v Việt Nam. M i đ u, tòa s th m đ ng ý nhng ngày 3-4-2007, tòa phúc th m đã bác b chuy n này vì hành đ ng của Lý Tng đ i v i Việt Nam có tính cách chính tr và lu t Thái Lan không cho phép d n đ tù chính tr. Ông tr v Hoa K vào tháng 4, 2007. Tng cng ông đã ở tù 21 năm. Trong l n đ u tiên v t ng c t Việt Nam t i Singapore, ông đ c chuy n qua tr i Galant đ c u xét đ nh c , có m t h i đoàn g i tng ông 500 M kim, ông đã không dùng và b h t vào quỹ giáo d c tr em t n n trên đ o.

13: V xáo tr n Tây Nguyên: Thunder from the Highlands của Margot Cohen trong T p san Far Eastern Economic Review s tháng 3, 2001